

Till Regeringskansliet.

Här följer remissvar från Tornedalsteatern på delbetänkandet SOU 2017:60, **Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik.**

Remissvaret är fyra sidor, exklusive detta försättsblad. Vänligen bekräfta till e-post regina@tornedalsteatern.se att detta mail har nått er och är ok att behandla.

Med vänlig hälsning

/Regina Veräjä

Tornedalsteatern - Tornionlaakson teatteri

4 oktober 2017

Nästa Steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

Tornedalsteaterns verksamhet och styrelse tackar för möjligheten att lämna ett remissvar i denna viktiga och angelägena fråga där vi ser att utredningen behandlar många viktiga områden i den nationella minoritetspolitiken.

Författningsförslag

Tornedalsteatern bifaller det förslag utredningen presenterar och ser positivt på de förslagna förändringarna, framför allt vad gäller att öka transparensen och delaktigheten genom integration av minoritetsfrågorna inom fler politiska områden, vilket i sin tur leder till utökat ansvar i och med att minoritetspolitiken implementeras i skollagen och socialtjänstlagen.

2. Uppdraget och dess genomförande

Tornedalsteatern ser mycket positivt på utredningens förslag hur att förverkliga politiken, både i grundskyddet och i det utökade skyddet. I och med överföring till flera politikområden leder detta i förlängningen till ökad kunskap och förståelse för minoriteter och minoritetsspråk inom fler samhällsområden.

Tornedalsteaterns förhoppning är att den kunskapslucka samt undlåtenhet att informera om minoriteternas rättigheter i kontakt med myndigheter som tidigare funnits hos många kommuner förhoppningsvis kommer att minska och med tiden istället bli en naturlig del i det dagliga arbetet. Ett förtydligande av det grundläggande skyddet, ett fortsatt arbete med informationspridning, folkbildning, samordning, samråd, omsättning i praktik och uppföljning som kommer att underlätta för alla pruter.

3. Överblick och övergripande bedömningar minoritetspolitiken

Tornedalsteatern ser positivt på att utredningen betonar vikten av att hålla isär begreppet minoritet och minoritetsspråk, samt lägger tyngd vid utökad utbildning av myndighetspersonal och att denna kunskap om minoriteter och minoritetsspråk är en obligatorisk del i lärarkompetensen. Att förkunskapskrav för att läsa hemspråk försvann 2015 är väsentligt för minoritetsspråkets fortlevnad. Fokus på barn och unga och det fortsatta språkrevitaliseringsarbetet, med till exempel målsättning att ta fram mer undervisnings- och inlärningsmaterial ser vi som mycket positivt, samt ett än mer målinriktat lärarutbildningssystem. Vi ser fram emot att se detta förverkligas och införlivas i kommunerna.

Tornedalsteatern bifaller förslaget om ett förtydligande i grundskyddet av myndigheters skyldighet att informera om rättigheter för minoriteter och minoritetsspråk, samt hur att efterleva detta ansvar. Här i Tornedalsen är det många som är en dubbel minoritet, som talar flera minoritetsspråk, ofta både samiska och meänkieli i hemmet, borde då möjligheten att läsa fler än ett hemspråk finnas om båda språken brukas lika aktivt i hemmet? Idag får den som anser sig tillhöra flera minoriteter oftast välja en av dessa, vilket blir en huvudfråga, när egentligen två släkter med helt olika bakgrund och kultur och språk förenats.

4. Utvärdering av minoritetslagstiftningen

Tornedalsteatern bifaller utredningens bedömning om att nuvarande ordning bör behållas men att det grundläggande skyddet behöver stärkas.

*Kommunernas rätt att ansluta sig frivilligt är positivt då det uppbådar lokalt engagemang och

förankring samt mobilisering hos de nationella minoriteterna i respektive kommun.

*Att nu även meänkieli omfattas av möjligheten att använda språket i kontakt med myndigheter och andra organisationer ser vi som oerhört viktigt för den tornedalska minoriteten och de som har meänkieli som modersmål.

*Tornedalsteatern anser att förvaltningskommuner, som har skyldighet att tillhandahålla äldreomsorg och barnomsorg på meänkieli behöver ha ett system med uppföljning där efterlevnad av denna skyldighet beaktas.

*Tornedalsteatern anser även att det inte bör finnas minimumantal som anmält intresse för modersmålsundervisning för att denna ska tillhandahållas, helt i linje med Europarådets kritik 2016. Vår önskan är förstås att även kommuner utanför förvaltningsområden i största möjliga mån bör tillhandahålla hemspråksundervisning i de fem nationella minoritetsspråken. Här spelar sedan teatern en viktig roll i revitaliseringsprocessen. Tornedalsteatern arbetar aktivt med att sprida information om, att öka kunskap om och öka användandet av meänkieli som scenspråk vilket uppmuntrar många till att börja studera språket mer aktivt och även använda det till vardags.

*Tornedalsteatern delar utredningens uppfattning att det behövs kraftfulla verktyg för att öka efterlevnaden av grundskyddet i Sverige, och att arbetet med det grundläggande skyddet är att betrakta som ett misslyckande för minoritetspolitiken. Däremot att det ökade intresset hos nya kommuner för att ingå i ett förvaltningsområde får anses som en framgång för minoritetspolitiken.

*Tornedalsteatern välkomnar förslaget om en skyldighet för landets samtliga kommuner och landsting, där de uppmanas anta mål och riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete.

*Tornedalsteatern anser att kartläggning, information, samråd och uppföljning inom minoritetspolitik är lika viktigt för både förvaltningskommun och icke förvaltningskommun. Vi instämmer således helt i förslaget om en ovillkorlig informationsskyldighet för alla kommuner och landsting och tillstryker även förslaget som tydliggör samråd, samt att förslaget att förvaltningsmyndigheterna särskilt ska beakta förutsättningarna för barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna.

*Tornedalsteatern välkomna utredningens förslag för en höjning, minst en fördubbling av statsbidraget till de nationella minoritetsorganisationerna, då både åtagande och kostnader ökat betydligt under senare år men inte bidragen. STR-T är vår förlängda arm och en av de språkrör som för en aktiv dialog för delaktighet och inflytande i den svenska minoritetspolitiken för den tornedalska minoriteten och de meänkielitalande, en av Sveriges minsta minoriteter till antalet men som finns representerade i hela landet.

5. Uppföljning av minoritetslagen

Tornedalsteatern instämmer med utredningens bedömning om behovet av starka verktyg och tydliga ramar för att skapa en större medvetenhet om minoritetspolitiken. Uppföljningsrutiner samt språk- och kulturkompetens behöver förstärkas i alla led från myndighet till lokal nivå om efterlevnad av minoritetslagstiftningen ska förbättras och effektiviseras.

*Tornedalsteatern bifaller även utredningens förslag om att det behövs en ny myndighet vars huvudsakliga uppdrag är att bevaka, följa upp och förverkliga den nationella minoritetspolitik som redan finns. Myndighetens placering bör med fördel vara i ett område där minoriteterna och minoritetsspråken finns representerade i enlighet med utredningens bedömning på s. 136

*Tornedalsteatern anser att rätten att överklaga ett beslut är just en rättighet som borde finnas och delar här inte utredningens förslag

6. Förkola på minoritetsspråk m. m

Tornedalsteatern instämmer helt med utredningens förslag, där rätten till modersmål skulle omfatta samtliga förskolor och inte vara beroende av förskolechefens samtycke i frågan.

7. Äldreomsorg på minoritetsspråk

Tornedalsteatern bifaller utredningens förslag.

8. Tillgång till personal med språk-och kulturkompetens

Tornedalsteatern delar utredningens förslag om vikten av att öka kunskap om kultur och språk för att minska risk för felbehandling och otrygghet, samt att även öka kunskap om minoriteternas historia, kulturella skillnader och hälsosituation samt minoriteternas rättigheter. Detta för att skapa en förståelse vid behandling av till exempel psykisk ohälsa, i det fall tolk eller nära anhörig saknas. Vikten av stöd och samordning inom kommuner och landsting bör understrykas för att kunna svara mot patienternas och vårdarens behov och skyldighet.

9. De nationella minoriteternas behov inom hälso-och sjukvård

Tornedalsteatern instämmer i utredningens samtliga förslag.

10. Utvärdering av de samiska språkcentrumen

Tornedalsteatern instämmer helt i utredningens förslag att även inrätta språkcentrum för meänkieli och finska och anser det är av största vikt för att höja statusen för meänkielitalande.

11. Kunskaphöjande och syn liggöran de åtgärder

Tornedalsteatern instämmer helt i utredningens samtliga bedömningar och förslag.

Att sätta kunskapsmål och examensmål för lärare leder till ökad kunskap om och förståelse för de nationella minoriteterna. Ökad kunskap och intresse leder till marginalisering och är grogrund för spridning av fördomar och felaktigheter.

Utbildning om minoriteter och dess historia, språk och kultur till både lärare och journalister ökar spridningen i media och ger ökad kunskap hos gemene man.

*Tornedalsteatern vill också poängtera ökad dialog mellan olika aktörer som arbetar i samma sakfråga och ser positivt på den ökade synligheten i public service under de senaste åren. Vår önskan är än mer inkludering och samverkan med lokala aktörer, delaktighet och möjlighet till att påverka.

*Kvalitetssäkring av program och produktioner och uppföljning av om de når den tänkta målgruppen är en viktig aspekt.

*Tornedalsteatern anser att just uppföljning och efterlevnad av satta mål är en viktig punkt.

Sedan år 2002 finns det till exempel inskrivet i skolans olika läroplaner i enlighet med Europarådets minoritetskonventioner att skolor ska behandla de nationella minoriteterna inom ämnena samhällskunskap, historia och svenska, vilket ännu inte efterföljs på många håll i landet. Helt enkelt en förbättrad uppfyllelse av läroplanens målsättningar i detta avseende.

*Öka utbudet av utbildningsmaterial är angeläget.

12. Övriga frågor som regeringen bör överväga

Tornedalsteatern delar utredningens bedömningar och förslag, men vill särskilt poängtera vissa frågor.

*Bevarandeprogram för minoritetsspråken, där vi uppmuntrar till aktivt användande av språken för att säkra fortlevanden. Fler tvåspråkiga förskolor och/eller förskolor för meänkielitalande barn eller barn med meänkielitalande föräldrar. Kanske kan en tvåspråkighet premieras vid anställning av personal för att uppmuntra blivandelärare eller pedagoger med olika bakgrund att söka sig till dessa yrken.

* Att ISOF i än stölte utsträckning får ett förtydligt uppdrag för de nationella minoriteternas varieteter och dialekter.

* Att medel avsätts för språkvårdande arbete och revitaliseringsarbete ute på fältet, medel för språkbud, babysång, lek & lär med brun och att det finns skolstipendier/ minokultstipendier att söka för debuterande ungdom vid teaterinstitutioner, teaterhögskolor och annat när de väljer att spela på sitt modersmål/hemspråk som scenspråk.

* Vi ser behovet av språkcoaching, för att förhöja och fördjupa och för en bättre förståelse och för att ge en säkerhet i framträdanden både på den teatrala arenan men även i andra sammanhang och för andra språkrör.

* Framförallt de ungas röst behöver få komma fram, brun och unga är ofta i behov av förebilder och mentorer för att våga ta plats, mentorsfunktioner som redan finns kan utvecklas och användas än mer frekvent.

* Förhoppning att regeringen beaktat det fortsatta behovet av förstärkt stöd till de starka institutioner och stabila föreningar som redan finns, samt även ser efter behovet att bygga upp nya institutioner då arbetet med att bevara och revitalisera kultur och språk kräver än mer resurser för att bli framgångsrikt och uppfylla de mål som regeringen själv har satt.

* Att behovet av ett nytt språkcentrum för meänkieli och finska är tydligt.

* Att en anslagsökning till de nationella minoritetsorganisationerna är ytterst angeläget, tillika höjda anslag för kulturverksamhet ute på fältet, Tornedalsteatern som har i uppdrag att förvalta och synliggöra vår kultur, vår historia och vårt språk meänkieli har i likhet med STR-T inte heller fått någon ökning av anslag under flera år, trots utökat verksamhets- och tumeområde och ökade omkostnader. Tornedalsteater finns och vi behövs för både publiken som får uppleva teater på sitt modersmål och för aktörerna, som somliga behärskar språket fullt ut och några är ungdom/vuxen som debuterat på vår teater med att använda meänkieli som scenspråk för första gången, det är ett revitaliseringsarbete, direkt omsatt i praktiken.

För Tornedalsteatern

 2019-10-01

Carina Henriksson
Teaterchef, konstnärlig ledare

/11008

Styrelse, Tornedalsteatern